

Załącznik
do Uchwały Nr XIV/112/2015
Rady Gminy Wągrowiec
z dnia 19 października 2015 r.

Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Wągrowiec na 2016 rok

I. Najważniejsze problemy związane z używaniem alkoholu i narkotyków występujące w Gminie Wągrowiec

1. Negatywny wpływ alkoholu na zdrowie fizyczne i psychiczne osób uzależnionych i ich rodzin, prowadzący nieraz nawet do utraty życia przez osoby nadużywające alkoholu.
2. Wydatne obniżanie, najczęściej i tak niewystarczających, budżetów domowych poprzez wydatki na alkohol i inne używki.
3. Naruszanie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu.
4. Zaburzenia życia rodzinnego, występowanie przemocy domowej, częste awantury w rodzinach z problemem alkoholowym.
5. Demoralizacja dzieci i młodzieży w tych środowiskach.
6. Częste przypadki sięgania po alkohol przez dzieci i młodzież szkolną.
7. Pojedyncze przypadki eksperymentowania przez młodzież w zażywaniu narkotyków, dopalaczy i leków.

II. Czynniki przyczyniające się do nasilenia wymienionych wyżej problemów

1. Wzrastająca dostępność ekonomiczna poszczególnych rodzajów alkoholu.
2. Niewłaściwe wzorce spędzania czasu wolnego, organizowania uroczystości rodzinnych i spotkań towarzyskich, zawsze z obecnością alkoholu, często spożywanego w nadmiarze.
3. Niemal powszechne przyzwolenie rodziców na okazjonalne picie alkoholu przez dzieci.
4. Niedocenianie i zanikanie właściwej roli rodziny, niewłaściwe postawy rodzicielskie.
5. Zanik więzi rodzinnych, spowodowany coraz częstymi przypadkami rozpadu rodziny lub oddalenia jej członków w związku z wyjazdami za pracę.

6. Niewystarczająca wiedza dzieci, młodzieży i dorosłych dotycząca powstawania uzależnień oraz miejsc i sposobów szukania pomocy.
7. Częsty brak zainteresowań, hobby, pożytecznych form spędzania czasu wolnego u większości dzieci i młodzieży.
8. Nadal zbyt duża dostępność papierosów i alkoholu dla młodzieży.
9. Niski poziom świadomości w zakresie środków psychotropowych i ich wpływu na organizm ludzki.
10. Propagowanie niemoralnych zachowań i wzorców życia, godzących w tradycyjne, sprawdzone wartości.

III. Stan problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie Gminy Wągrowiec

1. Gmina Wągrowiec liczy według stanu z dnia 23.09.2015 r. 12 280 mieszkańców: 12 089 stałych i 191 czasowych. W stosunku do roku ubiegłego liczba ta wzrosła o 84 mieszkańców.
2. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie w stosunku do analogicznego okresu w roku ubiegłym zmalała o 218 osób i wyniosła na koniec I półrocza 2015 r. - 496 osób, w tym - kobiet: 289.

Bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy jest 422, w tym:

- do 25 r. ż.: 82

- powyżej 50 r. ż.: 108

- długotrwale bezrobotnych: 282

3. Z pomocy GOPS w 2014 r. skorzystało 348 rodzin (o 32 mniej niż w r. 2013), w tym z powodu alkoholizmu – 25 rodzin (o 10 mniej niż w 2013 r.), którym przyznano pomoc w wysokości 89 775,15 zł (o 30 033,88 zł więcej niż w 2013 r.).

4. Szacunkowa liczba osób, które stykają się z problemem alkoholowym wynosi ok. 5000, w tym:

- osób uzależnionych od alkoholu – ok. 250
- osób dorosłych w ich rodzinach – ok. 500
- dzieci w ich rodzinach – ok. 500
- osób nadużywających alkoholu – ok. 750
- osób dorosłych w ich rodzinach – ok. 1500
- dzieci w ich rodzinach – ok. 1500

5. Do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło w 2014 r. 47 wniosków o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe, a do końca września b.r. – 17 wniosków.
6. W Poradni Leczenia Uzależnień jest zarejestrowanych 96 osób z terenu Gminy Wągrowiec, w tym:
 - kobiet: 26 (o 8 więcej w stosunku do roku ubiegłego)
 - mężczyzn: 70
 - zobowiązanych do leczenia przez Sąd : 27 osoby
 - zmotywowanych przez GKPiRPA: 30 osób
 - leczących się dobrowolnie: 39 osoby.

Optymistycznym zjawiskiem jest wzrost liczby osób podejmujących dobrowolne leczenie.

7. Na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Wągrowcu zatrzymano w 2014 r. do wytrzeźwienia 13 osób (w 2013 r. – 73 osoby). Zatrzymano lub odwieziono do domów rodzinnych 5 osób nieletnich (w 2013 r. – 42 osoby).
8. Limitowanych punktów sprzedaży alkoholu jest 60. Z tego: do spożycia poza miejscem sprzedaży – 50, w miejscu sprzedaży – 10. Aktualnie funkcjonuje 46 punktów sprzedaży alkoholu (37 - do spożycia poza miejscem sprzedaży i 9 - w miejscu sprzedaży), co oznacza, iż 1 punkt sprzedaży przypada na 267 mieszkańców (średnia krajowa – 1 punkt na 266 mieszkańców). Liczba punktów sprzedaży napojów o zawartości powyżej 18% wynosi 28 - do spożycia poza miejscem sprzedaży i 1 - w miejscu sprzedaży.
9. Wartość alkoholu sprzedanego w 2014 roku na terenie gminy na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców wyniosła: 4 406 073,58 zł (na każdego mieszkańca przypada 358,80 zł). W r. 2013 było to 4 064 087,38 zł (na każdego mieszkańca gminy - 333,23 zł) , w tym:
 - napojów o zawartości do 4,5% alkoholu – 2 684 681,03 zł (w r. 2012 - 2 489 845,97 zł)
 - napojów o zawartości od 4,5 do 18% alkoholu - 279 598,04 zł (w r. 2012 - 285 074,04 zł)
 - napojów o zawartości pow. 18% alkoholu – 1 441 794,55 zł (w r. 2012 - 1 289 167,37 zł).
10. Z przeprowadzonych w 2012 r. badań wynika, iż alkohol spożywało już prawie 70% ankietowanych 12-latków i około 90% 15-latków. Z tej liczby piło:
 - wódkę: 5% 12-latków i 60% 15-latków
 - wino: 15% 12-latków i 53% 15-latków
 - piwo: 25% 12-latków i 75% 15-latków
 - szampana: 70% 12-latków i 77% 15-latków.
11. Papierosy paliło już 20% 12-latków i 54% 15-latków.

12. W większości przypadków palenie papierosów i picie alkoholu miało charakter incydentalny. Natomiast częściej pali papierosy ok. 10% uczniów gimnazjum i żaden z uczniów szkoły podstawowej, a alkohol pije ok. 30% gimnazjalistów (w tym regularnie – 15%) oraz 5 % uczniów szkoły podstawowej (w tym regularnie – 2%). Liczby te są o kilka procent niższe niż w badaniu przeprowadzonym przed 5 laty.
13. Zdarzały się pojedyncze przypadki (8 gimnazjalistów, w tym 3 chłopców i 5 dziewcząt) eksperymentowania z substancjami psychotropowymi. Tylko 1 uczeń zażywał narkotyki kilkakrotnie.
14. W dorosłym życiu uczniowie planują:
- okazjonalne palenie papierosów: 19% gimnazjalistów i 3% uczniów szkoły podstawowej
 - palenie w dużych ilościach: 4% gimnazjalistów i żaden z uczniów szkoły podstawowej
 - okazjonalne picie alkoholu: 81% gimnazjalistów i 68% uczniów szkoły podstawowej
 - picie w dużych ilościach: 4% gimnazjalistów i żaden z uczniów szkoły podstawowej
 - okazjonalne branie narkotyków: tylko 1 gimnazjalista i żaden z uczniów szkoły podstawowej.
15. 14% gimnazjalistów zażywających papierosy i 16% pijących alkohol zaopatrywało się w nie w sklepie. Udało się to również 1 uczniowi szkoły podstawowej. W poprzednim badaniu udawało się to ponad 30 % gimnazjalistów.
16. U większości dzieci i młodzieży wyraźny jest brak zainteresowań, hobby, na które poświęcałyby swój wolny czas.
17. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wągrowiec od 5 lat prowadzi procedurę *Niebieskiej Karty*, których wpłynęło:
- w 2011 r. (listopad i grudzień) – 8
 - w 2012 r. - 32
 - w 2013 r. – 28
 - w 2014 r. – 34
 - w 2015 r. (do końca września) – 11
- W 72% przypadków przemoc w rodzinie związana była z nadużywaniem alkoholu.
18. Wzrasta zagrożenie młodzieży używaniem narkotyków, wynikające z ogólnych tendencji w naszym kraju i regionie.

Według raportu Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii z 2013 r. (przedstawiającego dane z 2011 r.) w grupie uczniów w wieku 15-16 lat w Polsce:

- 3 % zażywało kokainy (średnia europejska),
- 4% zażywało amfetaminy (więcej tylko w Bułgarii, na Węgrzech i w Belgii),
- 2% zażywało ecstasy (średnia europejska),

- 23 % zażywało konopi indyjskich (średnia europejska – 19 %).

Przeprowadzone w mieście Wągrowcu w dniu 03.12.2012 r. badanie ścieków na obecność narkotyków wykazało następującą szacunkową liczbę ilości dawek na dzień na 1000 osób:

- 10,38 – amfetamina,

- 0,097 – metamfetamina,

- 0,0035 – MDMA (ecstasy).

Są to jedne z najwyższych ilości w przebadanych miejscowościach Wielkopolski.

IV. Cele strategiczne programu

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkotykowych oraz dalsze zmniejszanie rozmiarów tych, które aktualnie występują.
2. Zwiększanie świadomości młodzieży i dorosłych w zakresie mechanizmów powstawania oraz skutków uzależnień.
3. Wzrost poziomu wiedzy młodzieży i dorosłych w zakresie szkodliwości narkotyków, dopalaczy i innych środków odurzających i psychotropowych.
4. Zapobieganie i likwidacja przemocy w rodzinie, zwłaszcza wynikającej z nadużywania alkoholu.

V. Cele operacyjne programu

1. Doskonalenie materialnych, organizacyjnych i merytorycznych warunków dla realizacji niniejszego programu.
2. Rozpropagowanie działalności GKPirPA wśród mieszkańców gminy.
3. Dalsze wspieranie organizacyjne i finansowe instytucji i organizacji podejmujących działania zapobiegające powstawaniu uzależnień i walczących ze skutkami nadużywania alkoholu i przemocy oraz działań podejmowanych przez szkoły w zakresie profilaktyki.
4. Dostarczanie dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym wzorców prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie w ramach profilaktycznych zajęć opiekuńczo-wychowawczych i kolonii.
5. Rozszerzenie zakresu profilaktycznych zajęć opiekuńczo-wychowawczych.
6. Kształtowanie właściwych postaw rodzicielskich.
7. Ograniczanie dostępu do alkoholu oraz systematyczne kontrolowanie podmiotów działalności gospodarczej związanej ze sprzedażą i konsumpcją napojów alkoholowych.

8. Udzielanie osobom uzależnionym pomocy w wyjściu z nałogu.
9. Zwiększenie ilości dzieci, młodzieży i dorosłych objętych kampaniami uświadamiającymi szkodliwość i łatwość uzależnień oraz działaniami profilaktycznymi.
10. Zdiagnozowanie aktualnego stanu problemów uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

VI. Wskaźniki osiągnięcia celów

1. Ilość szkół realizujących programy i przedsięwzięcia profilaktyczne.
Liczba dzieci nimi objętych.
2. Liczba profilaktycznych zajęć opiekuńczo-wychowawczych.
3. Ilość dzieci z nich korzystających.
4. Liczba zrealizowanych przedsięwzięć profilaktycznych oraz osób w nich uczestniczących.
5. Ilość przeprowadzonych kampanii społecznych oraz rozprawdzonych ulotek.
6. Ilość przeprowadzonych szkoleń i ich uczestników.
7. Liczba osób podejmujących dobrowolne leczenie odwykowe i skierowanych na przymusowe leczenie.
8. Liczba skontrolowanych punktów sprzedaży alkoholu.
9. Wysokość środków finansowych na poszczególne zadania związane z profilaktyką i leczeniem alkoholizmu oraz przeciwdziałaniem narkomanii.
10. Liczba ankiet badających aktualny stan problemów uzależnień wśród dzieci i młodzieży naszej gminy.

VII. Realizatorzy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii

1. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jako koordynator i główny realizator programu działająca w zakresie m.in.:
 - 1) inicjowania i koordynowania polityki gminy wobec problemów alkoholowych i narkomanii,
 - 2) opiniowania wniosków przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych, pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą rady gminy dotyczącą:

- a) liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży,
 - b) zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
- 3) podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku leczenia w zakładzie leczenia odwykowego,
 - 4) prowadzenia kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych,
 - 5) opiniowania innych wniosków wpływających do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - 6) koordynowania i czuwania nad prawidłową realizacją profilaktycznych zajęć opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy.
- 2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wągrowcu.
 - 3. Placówki służby zdrowia.
 - 4. Komenda Powiatowa Policji
 - 5. Placówki oświatowo- wychowawcze gminy Wągrowiec.
 - 6. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wągrowiec.

VIII. Finansowanie Programu

Środki na realizację Programu pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, stanowiących dochód budżetu gminy. Wielkość środków finansowych przeznaczonych na finansowanie zadań programu określa odpowiedni dział i rozdział budżetu gminy Wągrowiec na rok 2016.

IX. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- 1. Za udział w pracach komisji, za jedno posiedzenie (czyli wykonanie konkretnego zadania wynikającego z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) jej członkowie otrzymują ekwiwalent w wysokości 9% minimalnego wynagrodzenia brutto.
- 2. Sekretarz Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymuje miesięcznie ekwiwalent w wysokości 100% minimalnego wynagrodzenia brutto.

3. Wynagrodzenie nie przysługuje członkowi GKPiRPA będącemu pracownikiem Urzędu Gminy w Wągrowcu, jeżeli posiedzenie odbywa się w godzinach pracy.
4. Podstawą wypłacenia należności dla członków GKPiRPA jest podpis członka na liście obecności.
5. Członkom komisji delegowanym w podróż służbową bądź wykonującym pracę wynikającą z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przysługuje zwrot kosztów podróży na zasadach przysługującym pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

X. Zadania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii

A. W zakresie zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków:

1. Motywowanie osób mających problem z alkoholem do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego.
2. Kontynuacja współpracy z Poradnią Leczenia Uzależnień w Wągrowcu umożliwiającą mieszkańcom gminy korzystanie z usług tej placówki.
3. Systematyczne monitorowanie przebiegu leczenia osób uzależnionych.
4. Kierowanie osób podejrzanych o uzależnienie na badania biegłych sądowych i opłacanie kosztów powołania biegłych przeprowadzających badania w przedmiocie uzależnienia.
5. Kierowanie do Sądu Rejonowego w Wągrowcu wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego osób uzależnionych.
6. Organizacja i finansowanie szkoleń zwiększających kompetencje nauczycieli prowadzących profilaktyczne zajęcia opiekuńczo-wychowawcze, członków komisji oraz, w miarę możliwości, innych osób działających w zakresie profilaktyki i zwalczania uzależnień.
7. Finansowanie bieżących kosztów działalności Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (wynagrodzenia, ekwiwalenty, materiały, pomoce, sprzęt itd.).

B. W zakresie udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

1. Rozpropagowanie działalności GKPiRPA wśród mieszkańców gminy poprzez wydanie ulotki informującej o działalności komisji oraz informacyjne spotkania środowiskowe.
2. Udzielanie informacji i pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków i innych substancji oraz ich rodzinom, jak również ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
3. Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w doskonaleniu gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Aktywny udział w działalności Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Wągrowiec i grup roboczych do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Stosowanie procedury Niebieskiej Karty w przypadku podejrzenia zaistnienia przemocy domowej.

C. W zakresie prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych:

1. Organizowanie i prowadzenie na terenie szkół przedsięwzięć profilaktycznych dot. uzależnień dla dzieci, młodzieży i ich rodziców.
2. Wdrażanie rekomendowanych programów profilaktycznych opartych na skutecznych strategiach oddziaływań.
3. Finansowanie profilaktycznych zajęć opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych na terenie Gminy Wągrowiec.
4. Finansowanie wynagrodzenia dla prowadzących te zajęcia.
5. Opłacanie dożywiania dzieci uczestniczących w profilaktycznych zajęciach opiekuńczo-wychowawczych.
6. Współfinansowanie w okresie letnim kolonii dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym oraz dla dzieci zagrożonych uzależnieniami.
7. Włączanie się w ogólnopolskie kampanie edukacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i przemocy.
8. Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych (ulotki, broszury, plakaty, gadżety profilaktyczne).
9. Przeprowadzenie badań aktualnego stanu problemów uzależnień wśród dzieci i młodzieży naszej gminy.

D. W zakresie wspomagania działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

1. Finansowanie zakupu materiałów, produktów i usług oraz sprzętu niezbędnego do realizacji Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i działania Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Dofinansowanie programów i przedsięwzięć profilaktycznych prowadzonych przez inne instytucje i organizacje, zakup materiałów profilaktycznych dla policji.
3. Wspieranie działań oraz dofinansowanie, w miarę posiadanych środków, organizacji imprez środowiskowych i sportowych oraz wycieczek i konkursów w istotny sposób eksponujących przeciwdziałanie uzależnieniom.
4. Popieranie i rozwój wszelkich form promocji zdrowego stylu życia oraz trzeźwości wszystkich mieszkańców gminy Wągrowiec.
5. Prenumerata miesięcznika REMEDIUM dla gimnazjów gminnych.
6. Przeprowadzenie konkursu o tematyce profilaktycznej dla uczniów szkół gminy Wągrowiec.

E. W zakresie podejmowania interwencji w związku z naruszaniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego:

1. Kontrola podmiotów gospodarczych posiadających zezwolenie na sprzedaż alkoholu w zakresie przestrzegania wszystkich warunków określonych w ustawie, zezwoleniu i innych aktach dotyczących handlu alkoholem.
2. Opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą rady gminy dotyczącą:
 - a) liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży,
 - b) zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Przewodniczący Rady Gminy

/-/ Jerzy Łukaszczyk